

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez pocztu: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrypcja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Niemce. — Królestwo Polskie. — Rosya. — Księztwa Naddunajskie. — Turcya. — Doniesienia z ostatniej pocztu. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Sprawy krajowe.

(Zaraza na bydło.)

Lwów, 20. listopada. Według raportów urzędowych z pierwszej połowy bieżącego miesiąca pojawiła się zaraza na bydło w Lwowskim okręgu namiestniczym jeszcze w Wierzbowcach, w obwodzie Czortkowskim. Jest więc obecnie 10 miejsc w Lwowskim okręgu administracyjnym dotkniętych zarazą; mianowicie jedno w Przemyślim, 7 w Tarnopolskim, a dwa w Czortkowskim obwodzie. W ogóle jednak stan jest pomyślniejszy niż w przeszłym miesiącu; wykazano bowiem 76 sztuk chorego bydła, to jest o 19 sztuk mniej niż w ostatnim raporcie.

(Pohyt Ich Mości Cesarstwa w Lublanie i wyjazd do Tryestu. — Ich Mość Cesarstwo spodziewani na 25. w Wenecyi. — Ułaskawienie. — Książę Montenegro jedzie do Wenecyi. — Deputacye tryestyjskie z powinszowaniem. — Wybór nowych członków ces. Akademii umiejętności. — Nowy rodzaj broni wynalazku Arcyksięcia Maksymiliana. — Przejazd W. księcia tokańskiego.)

Wiedeń, 21. listopada. *Gazeta Wied.* ogłasza następujące depesze telegraficzne Jego Excelencyi Namiestnika Lublany do Jego Excelencyi ministra spraw wewnętrznych.

Lublana, 20. listopada.

Wczoraj zrana o godzinie 9. znajdował się Jego c. k. apostolska Mość na solennej mszy, którą celebrował książę Arcybiskup na cześć imienia Jej Mości Cesarzowej w kościele Ursulinek.

Po skończonem nabożeństwie, na którem były obecne wszystkie władze cywilne i wojskowe, odbyła się wojskowa parada kościelna, poczem raczył Jego Ces. Mość zwiedzać tutejszy rząd krajowy, dyrekcję podatków, delegowany miejski sąd powiatowy, krajową dyrekcję budownictwa, dom inkwizycji, sąd krajowy, rafinerię cukru jako też dom karny i roboczy.

Jej Mość Cesarzowa zwiedzała tymczasem kongregację Sióstr miłośniczek i powierzony ich opiece szpital, a potem wspólnie z Jego Mością Cesarzem muzeum krajowe.

O godzinie 2. z południa zaszczyli Ich Mość Cesarstwo miejską strzelnicę odwiedzinami Swemi, gdzie Jego Ces. Mość otworzyć raczył uroczyste strzelanie do tarczy, wyprawionej ze strony tutejszej gminy miejskiej na cześć pobytu Najjaśniejszych Państwa.

Po południu o godzinie 5. była uczta u Jego Mości Cesarza, na której miały zaszczyt znajdować się tutejsze władze cywilne i wojskowe i wysokie duchowieństwo.

Bal wyprawiony wieczór ze strony szlachty stanowej zaszczyli Ich Mość Cesarstwo o godzinie 8½ odwiedzinami swemi i raczyli zabawić półtorej godziny.

Tak tu jak i wszędzie, gdzie Ich Mość Cesarstwo w ciągu dnia ukazać się raczyli, witała uszczęśliwiona ludność Najjaśniejszych Państwa okrzykami najszczerzej radości.

Dziś o godzinie 8. zrana udali się Ich Mość Cesarstwo w najlepszym zdrowiu w dalszą podróż do Tryestu jadąc koleją żelazną do Adelsbergu.

(Do Adelsbergu przybyli Najjaśniejsi Państwo o godzinie 9¾ i udali się ztamtąd bez zwłoki w dalszą podróż do Tryestu. Jego Excelencya Namiestnik towarzyszył Ich Mość Cesarstwu aż do granicy kraju.)

— Jej Cesarzew. Mość najdostojniejsza Arcyksiężna Zofia przybyła wczoraj po południu o godzinie 6. do Tryestu.

Tryest, 20. listopada.

Ich Mość Cesarstwo powitani na granicy kraju przez Namiestnika Tryestu i prezydenta obwodowego Gorycy na czele władz miejscowych, w Sesanie przez deputację obwodu Goryckiego, a w Opeinie przez radę miasta Tryestu, przybyli dziś o drugiej godzinie po południu w najpomyślniejszym zdrowiu i przy największej pogodzie do Tryestu, i świetnie przyozdobionymi ulicami miasta wśród radośnych okrzyków ludności udali się do rezydencji Cesarzowej. Zaraz po przybyciu raczył Jego Ces. król. Apostolska Mość przyjmować prezentację władz wojskowych, duchownych i cywilnych.

— Według obwieszczenia municypalności Weneckiej z 15. b. m., spodziewają się przybycia Ich c. k. Mości 25. b. m.

Jego Excelencya Jenerał-gubernator Lombardzko-Weneckiego królestwa, Fm. hrabia Radetzky, pozwolił znieść sekwestr nałożony na dobra Karlo Majolarini.

Książę Montenegro, zamyśla, jak donoszą z Kallaro, zjechać w miesiącu grudniu, wraz z swą małżonką do Wenecyi, ażeby Jego Mości Cesarzowi złożyć swoje uszanowanie.

Podeczas pobytu Ich Mości Cesarstwa w Wenecyi, będzie się odbywać regularna jazda kuryerów między Wiedniem i Wenecją. Za Cesarzem Jego Mością idą kancelarye, i sprawy krajowe nie doznają przerwy.

— Jego cesarz. Mość Arcyksiążę Ferdynand Maksymilian przyjmował w Tryescie dnia 16. b. m. wieczór najuniżeńszy wyraz życzliwości władz miejscowych z powodu zaślubin swych z Jej królewicz. M. księżniczką Karoliną belgijską, a mianowicie od przewielebnego księdza biskupa, od władz cywilnych, wojskowych i marynarki, tudzież od municypalności, Izby handlowej i dyrekcji Lloydów austriackiej.

Jego c. k. Apost. Mość raczył najw. postanowieniem z 12go listopada r. b. potwierdzić wybór najdostojniejszego brata Swego, J. cesarz. Mość Arcyksięcia Ferdynanda Maksymiliana członkiem honorowym cesarskiej akademii umiejętności.

— Jego c. k. Apost. Mość raczył najw. postanowieniem z 12. listopada r. b. potwierdzić najłaskawiej Swego ministra, Aleksandra barona Bach członkiem honorowym cesarskiej akademii umiejętności.

— J. c. k. Apost. Mość raczył najw. postanowieniem z 12go listopada r. b. mianować profesora Józefa Aschbach rzeczywistym członkiem cesarskiej akademii umiejętności i potwierdzić przedsięwzięte przez akademię wybory profesorów Augusta Schleicher w Pradze, Karola Ludwiga we Wiedniu i F. E. Neumann'a w Królewcu na członków korespondujących.

— Jego Cesarzew. Mość Arcyksiążę Maksymilian d'Este urządził nowy rodzaj dział dla konnicy i piechoty, zwane „Springarden“. Do wypróbowania ich wyznaczono osobną komisję.

— Jego królewicz. M. wielki książę tokański przybył 18go b. m. do Pragi, a po odbytem noclegu odjechał 19. o godzinie 8¼ zrana do Drezna.

— J. M. król saski wyjechał na powitanie W. księcia do Bodenbachu, a dnia 19. b. m. wyruszył w towarzystwie dostojnego gościa w dalszą podróż osobnym pociągami dworskimi.

Ameryka.

(Począta amerykańska. — Wiadomości bieżące. — Wzrost republiki Buenos-Ayres.)

Nowy York, 4. listopada. Wybór prezydenta nie został jeszcze urzędowo ogłoszony. Doniesienia z Pensylwanii, New-Jersey, Wirginii i Delaware są pomyślne dla Buchanana; prowincye zaś Connecticut, New-Hampshire, Maine, Rhode Island i Vermont oświadczyły się za Fremontem.

— Podług listu z St. Louis Republicain kazał gubernator w Kansas, pan Geary, uwiezić przewodzców kilku band uwijających się za rabunkiem po okolicy Ossawatamii. Wielki sąd przysięgłych skazał 90 osób za zbrodnię zabójstwa. Parlament w Kansas miał się zebrać drugiego poniedziałku w styczniu.

— Jak donoszą z **Hawany** z 29. października panowała w tem mieście wielka niespokojność z niepewności jaki wywrze demonstracya wojenna podjęta do Vera-Cruz. Na dniu 17. października odpłynął z zatoki Hawany okręt wojenny z amunicją i innym materiałem wojennym do San Domingo, gdzie obawiano się powstania.

— Wiadomości z **Meksyku** sięgają do 22. października. — Niechęć przeciw rządowi wzmagala się. Ale wojska rządowe miały odnieść na kilku punktach zwycięstwo nad powstańcami. — Jak słychać znajdowali się już postowie Vidaurri'ego w drodze do stolicy, by ile możności przewieść w zgodzie załatwienie sporu. — Queretaro było w powstaniu. Drugi oficer paropływu wojennego „Deamacrota“, porozumiewszy się z załogą, uciekł z okrętem i znaczną sumą pieniędzy. Paropływ wojenny „Guerrero“ udał się za nim w pogoń. — Miasto La Paz w Kalifornii, zniszczył prawie całkiem okropny orkan. Wszystkie znajdujące się w porcie okręta porozbiły się o skały, a nawet kilku ludzi zginęło.

— Paropływ „La Plata“ przywiózł wiadomości z Buenos-Ayres. Od upadku Rosasa podniósł się znacznie handel i kolonizacya

wielkich pięknych krajów Rio de la Plata. Przy odpłynięciu parowca stało nie mniej jak 127 europejskich okrętów w zatoce. W niektórych okolicach, gdzie w roku 1838 mila kwadratowa gruntu nie kosztowała jak 1000 piastrow papierowych (2844 fr.), sprzedają teraz po 200.000 piastrow (26.888 fr.) czyli około 35 fr. za hektar. W ciągu miesiąca września przybyło 12-1300 wychodźców z Europy, a rząd w Buenos-Ayres stara się wszelkimi sposobami zachęcić przychodźców, dając nowo-przybywającym na ośm dni wolne pomieszkание i utrzymanie.

Hiszpania.

(Zgromadzenie fabrykantów.)

W Barcelonie odbyło się zgromadzenie fabrykantów, które zwołał jenerałny kapitan Katalonii, p. Zapatero. Przyrzekli zatrudnić pracą robotników ile możności, lecz oświadczyli przytem, że sami nie zdołają pokonać wszystkich trudności w tej mierze i mianowali komisję dla wypracowania memoriału i przedłożenia go rządowi. Jenerał Zapatero przyrzekł poprzeć usiłowania fabrykantów.

Anglia.

(Obawy z wyboru prezydenta w Ameryce. — Rząd wspiera telegraf podmorski do Ameryki. — Wykaz banku. — System wypuszczania zbrodniarzy na wolność za kartą. — Narażenie Indyi wschodnich.)

Londyn, 17. listopada. Mianowanie Buchanana prezydentem Stanów zjednoczonych zajmowało już od dawna stolicę angielską. Najgłówniejszym stronnictwem w Anglii nieprzypadała wcale do serca nadzieja rządów Buchanana; ale jak tylko ogłoszony został rezultat wyborów w Pensylwanii, zaczęła prasa przemawiać natychmiast w innym duchu. Powszechnem hasłem jest teraz, okazywać zaufanie przyszłemu prezydentowi w nadziei, że będzie starał się usprawiedliwić to zaufanie. Ta zmiana opinii odnosi się jednakże tylko do zagranicznej polityki Ameryki, klęska zaś republikanów, a właściwie stronnictwa wolnej ziemi obudza mimo to w Londynie wielki żal i dręczące obawy na przyszłość.

Rząd angielski przyrzekł dać w pomoc kilka swych okrętów dla położenia telegrafu podmorskiego między Europą i Ameryką, a po urządzeniu całej linii zagwarantował 4% od kapitału wyłożonego na to przedsiębiorstwo.

Wykaz banku: Banknotów było w obiegu 20,239.370 f. szt. (ubyło 297.035 funt. sztr.); gotówki 9,530.152 funt. sztr. (mniej o 66.175 funt. sztr.).

System wypuszczania więźniów z kartami bezpieczeństwa (tak zwany Treket-of-leuve-system), i to, że nie ma gdzie brodników wywozić, wywiera obecnie bardzo szkodliwy wpływ w Anglii. Zamachy na ludzi i własność pomnożyły się do tego stopnia w Londynie, że przypominają mieszkańcom rozboje publiczne z upłynionego stulecia. Najczęściej zdarza się tak zwane łapanie na stryczek, to jest duszenie gardła tym, co złapia, ażeby nie mogli wołać o pomoc. Dziennik *Times* przypisując te rozboje głównie wspomnianemu systemowi powiada: „W niektórych częściach Londynu, nawet dość ludnych i porządnym, nie można nocą powracać do domu bez narażenia się na zrabowanie, a niekiedy i na śmierć nawet. Tylko w towarzystwie można przebywać te dzielnice, gdyż mistrze duszenia nie mają jeszcze odwagi porywać się na kilku; ale przy systemie praktycznej bezkarności dójda z czasem do lepszej organizacji i rozpoczyna powszechną wojnę.“ *Daily News* wspomina o podobnym wypadku śmierci ze stryczka; a zbrodni tej dopuścił się jeden z wypuszczonych więźniów. *Times* donosi jeszcze i o innym napadzie tego rodzaju, dokonany również przez wypuszczonego zbrodniarza, i dodaje: „Z raportów policyjnych pokazuje się, że zbrodniarze ci odgrywają główną rolę przy wszelkich rabunkach i napadach nocnych. Niedawno doniesiono policyi z tej samej dzielnicy o jednym rabunku z uduszeniem, o dwóch innych napadach gwałtownych i o jednej kradzieży z włamaniem, a wszystkie te zbrodnie popełnili uwolnieni aresztanci. Wypadki te potępiają dostatecznie cały system wypuszczania zbrodniarzy na wolność.“

Morning Herald roztrząsa paryski traktat pokoju z powodu niedawnej przemowy lorda Palmerstona, i przywodzi w szczególności te niebezpieczeństwa, jakie ze strony Rosyi zagrażają Indiom angielskim. Nie przypuszczając wprawdzie możności najazdu bezpośredniego, upatruje jednak dziennik wspomniany w tych wszystkich przygotowaniach, jakie Rosya przedsiębierze, to niebezpieczeństwo, że po upływie lat 50ciu mogłaby azjatyckie swe granice pomknąć o dwie trzecie części bliżej Indu, a teraz już oddalone są zaledwie tylko o 250 mil od Heratu. *Morning Post* wystawia trudność i marność pochodu z Buszyru w głąb Azji i przypomina, że jeszcze podczas wojny wschodniej doradzał dwukrotnie, by Anglia Bagdad zajęła i tym sposobem dokonała demonstracji przeciw Persyi. Stojąc na ziemi tureckiej, na ziemi sprzymierzeńca swego, byłaby armia angielska tylko o 400 mil oddalona od Teheranu, i miałyby przed sobą najpiękniejsze prowincje Persyi i całej Azji, Zamierzona teraz wyprawa — dodaje *Morning Post* posłużyłaby tylko na to, że Persya oglądałaby się tem bardziej jeszcze za pomocą rosyjską.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Nowiny dworu. — Książę Saali-Mirza. — Wystawa sztuk pięknych. — Oficerowie rosyjscy. — Powrót ambasady koronacyjnej. — Sesya ciała prawodawczego.)

Paryż, 17. listopada. Przedwczoraj wieczór na cześć imienia Cesarzowy Eugenii oświetlone były wszystkie teatry i znaczna

liczba budynków publicznych; na wielu domach jaśniała cyfra Cesarzowej uwieńczona kwiatami. — Książę Hieronim przyjmował dziś w obecności całego dworu swego, rosyjskiego ambasadora hrabię Kiselewa. — Marszałek Pellissier otrzymał zaraz za przybyciem swoim zaproszenie Cesarza do St. Cloud. — Młody książę Saali-Mirza, który towarzyszył postowi perskiemu do Konstantynopola, przybędzie na dwa lata do Paryża dla ukończenia nauk. Młodzieniec ten, krewny Szacha perskiego, pobierał pierwsze nauki w szkole wojskowej w Teheranie, i był przez cały rok adjutantem ministra wojny. W Paryżu uczęszczać będzie na prelekcje do akademii politechnicznej.

Przyszłoroczna wystawa dzieł sztuki nadobnej w pałacu przemysłowym zostanie zamiast w maju otworzona już na dniu 1. kwietnia, gdyż w maju rozpocznie się w tym samym lokalu wystawa agronomiczna. Artyści więc, którzy chcą mieć udział w tej wystawie, muszą wyroby swoje nadesłać najdalej do 15. lutego. — Oficerowie eskadry rosyjskiej w Cherburgu otrzymali od admirała swego pozwolenie zwiedzić Paryż. Połowa ich przybyła już do Paryża, drudzy przybędą dopiero po powrocie swych kolegów. — Następca tronu Toskanii opuści wkrótce Paryż. — Podług wykazów urzędowych wynosiła liczba osób, które zginęły we Francyi przez nieszczęsne wypadki w ostatnich dziesięciu latach, 8000 do 9000 rocznie.

Powróciły już z Moskwy do Paryża galowe ekwipaże i konie hrabi Morny, równie jak część urzędników ambasady. Hrabia sam nie przyjedzie przed połową stycznia. — Sesya prawodawczego ciała nie zacznie się — jak słychać — przed miesiącem marcem.

Szwajcarya.

(Memoriał w sprawie Neuenburgskiej.)

Do wtórego z obu protokołów w sprawie neuenburgskiej, jakie reprezentanci pięciu wielkich mocarstw podpisali w Londynie dnia 24. maja 1852, dołączył poseł pruski p. Bunsen następujący memoriał, ogłoszony teraz także i w dzienniku *Le Nord*.

Memoriał w sprawie neuenburgskiej.

Kanton neuenburgski był jedną z pierwszych ofiar wstrząśnięć roku 1848. Nie wielkiej liczbie insurgentów popartych ze strony powstańców z kantonu walizyjskiego powiodło się uwiezić urzędników publicznych i prawy rząd obalić, a tym sposobem wbrew wyraźnej woli przeważnej większości mieszkańców rozerwać te węzły, jakie dłużej niż przez wiek cały jednoczyły monarchów pruskich z księstwem Neuenburgskim.

Pod wpływem dążeń demokratycznych przewrotu dokonał związek szwajcarski rewolucyi, do której ludność księstwa neuenburgskiego nie przystępowała.

Prawa zwierzchnictwa i świadomość ochrony, jaką król winien wiernym swym poddanym, którzy niezaprzestali składać mu niezaprzeczonych dowodów swej przychylności, wkłada nań dwukrotnie uświęcony obowiązek niecierpienia zamachu, co nadwierzając umowy, uwłacza jego powadze zwierzchniczej i rani uczucia jego co do czuwania nad dobrem osób szczerze do domu i osoby jego przywiązanych.

W chwili jednak, w której liczne zawikłania polityczne wkładają na monarchów ściślejszy niż kiedykolwiek dawniej obowiązek położenia tamy wszystkiemu, cokolwiek tylko mogłoby pokój europejski zaburzyć, przyzwolił król na to, by własny jego interes nie stał na przeszkodzie widokom ważniejszym. Jakoż wyrzekając się korzyści, jakie mu nastęrczyć mogła obecność armii zwycięskiej na granicy szwajcarskiej odzyskaniem swego kraju, poprzestał J. M. Król na powtórne, uroczyste protestowanie i na stanowczem oświadczeniu, że od nietykalnych, umowami zawarowanych praw do księstwa neuenburgskiego żadną miarą nie odstąpi.

Chcąc zresztą uchylić wszelką wątpliwość co do jego zamiarów, wyłuszczył J. M. Król życzenia swoje i powody postępowania swego mocarstwem, swoim sprzymierzonym, by według spodziewania swego otrzymać od nich oświadczenia pomyślne, i które uznały też prawa jego i szczerze się z tem oświadczyły, że do ich poparcia silnie się przyłożą.

Odtąd upłynęło już dwa lata. Poddani neuenburgscy domagają się teraz usilniej niż kiedykolwiek dobrodziejstw rządu prawego. Liczne adresy świadczą o tem, że przykre doświadczenia, jakich z powodu przychylności swej doznać musieli, nie zdołali zmienić sposobu ich myślenia.

Związek szwajcarski nie zważa jednak potąd jeszcze na żadne upomnienia, któremi chcieliby go nakłonić nie tylko do uznania praw właściwego zwierzchnika księstwa neuenburgskiego, lecz także i do ich przywrócenia. Jawnem więc, że taki nieprawny stan rzeczy nie może dłużej już trwać bez sprowadzenia wielkich zawikłań, których doniosłość sama nawet Szwajcarya zapewne przewiduje.

J. M. Król sądzi przeto, że najlepszą byłoby rzeczą położyć koniec temu wszystkiemu w drodze dobrowolnego pośrednictwa, jakiegoby się cztery wielkie mocarstwa podjęły w imieniu czwartego, by między niem i związkiem szwajcarskim zawiązać stosunki odpowiednie przeszłości historycznej i wspólnym widokom. A jakkolwiek Szwajcarya wzruszona jest namiętnościami politycznymi, przecież powodowałaby się powinna tą rozważą, że przywrócenie stosunków wspomnianych między Prusami i związkiem szwajcarskim jest warunkiem niezbędnym dla rozwoju i utrwalenia widoków federacyi. Rada związkowa zechce zapewne tem chętniej korzystać z rzeczowego pośrednictwa, zwłaszcza że król nie myśli wcale domagać się

takich warunków, któreby nawet na pozór mogły przyczynić się do osłabienia Szwajcaryi.

Ktokolwiek tylko spogląda na zadanie uregulowania sprawy newenburskiej ze stanowiska łączących się z nią wymagań porządku i prawa publicznego, przyznać musi, że jest godnem zadaniem zjednoczonych usiłowań mocarstw wielkich.

W dokonaniu jej należy przedewszystkiem sprawdzić aktem urzędowym i solennym zdanie stanowe i zamiar czterech mocarstw wielkich względem sprawy będącej przedmiotem memoriału niniejszego; chodziłoby o to, by w dokumencie, któremby wspólne przyezynienie się czterech mocarstw nadało wartość międzynarodową na korzyść piątego, i któryby przybrać mógł formę protokołu, wskazać środki, na jakichby się dla dopięcia celu wytkniętego zgodziły.

Niemce.

(Konsulat pruski w Hawaj. — Pochwała załodze okrętu „Danzig“.)

Berlin, 17. listopada. Rząd królewski, zajmując się troskliwie urządzaniem konsulatów na wszystkich punktach, gdzie tylko potrzebują wsparcia wzmagające się stosunki pruskiego handlu i żeglugi, niepomińał w tym względzie także wysp sandwickskich. Wyspy te są w ogóle bardzo ważne jako punkt centralny gościńców z Chin do Kalifornii i z Kalifornii do Australii; a oprócz tego nastroczają jeszcze szczególną korzyść pod względem łowienia wielorybów na południowym oceanie, czem zajmuje się także bardzo wielu żeglarzy niemieckich. Teraz więc urządzony został pruski konsulat w Honolulu, na wyspie Oahu, w rezydencji Króla wysp sandwickskich, i posadę te poruczone zamieszkałemu tam już od kilka lat kupcowi z Jever, Gustawowi Reiner. Rząd tamtejszy nadał mu z największą chęcią władzę wykonawczą, a hawajski minister spraw zagranicznych, R. C. Wyllie wyraził się o tem w piśmie do konsula królewskiego temi słowy: „Dawny i teraźniejszy Król Prus byli jednii z pierwszych w rządzie wielkich monarchów europejskich, którzy ś. p. dobrego Króla Kamehamehę III. uznali przystaniem pism królewskich i innemi dowodami życzliwości co wywołała u nas najszerszą wzajemność. Jego Mość teraźniejszy Król Kamehameha IV., dzielając uczucia swego poprzednika, pragnie szczerze przyjaźń Jego Mości Króla pruskiego i dołoży wszelkich starań, by utrwalić i rozszerzyć wzajemne korzystne stosunki między obydwoma królestwami.“

Według doniesień V. Z. wyraził J. M. Król pruski dekretem gabinetowym z 29. z. m. pochwałę swoją oficerom, majtkom i żołnierzom korwety „Danzig“ za okazaną waleczność w utarczce pod przyłaskiem „Tres forcas“, i jak już wiadomo, dodał księciu Adalbertowi pruskiemu, admirałowi i naczelnemu wodzowi marynarki królewskiej ozdoby mieczowe do orderu orła czerwonego, a innym oficerom itd. nadał rozmaite orderzy i odznaki wojskowe.

Królestwo Polskie.

(Nowy paropływ. — Zaraza bydła.)

Według doniesień z **Warszawy** z 15. listopada sprawiło tam wielką radość gdy zawiął nowy paropływ na Wiśle, zwany „Andrzej.“ Z chlubą sławią, że po raz pierwszy okręt zbudowany w kraju i bez wszelkiej obcej pomocy odbędzie pod kierunkiem samych tylko Polaków żeglugę Wisłą z Warszawy do Gdańska. Stan wody na Wiśle był tego roku bardzo niski. — Zaraza na bydło rogacie, która od marca 1855 grasowała w królestwie Polskiem i 1159 miejsc dotknęła, ustała już z wyjątkiem tylko 9ciu jeszcze miejsc. O poniesionej ztąd szkodzi nie ma potąd sprawozdań urzędowych. Podczas zarazy na bydło w latach od 1831 do 1833 padło 234.000 sztuk, a w szczególności roku 1831 196.480 sztuk.

Rosya.

(Wiadomości bieżące z Petersburga. — Mrozy. — Drożyzna. — Trzęsienie ziemi w Irkuckiem. — Wybory w Minsku.)

Z Petersburga donoszą dziennikowi *Nord* z 10. listopada: „Przedwczoraj odjechała Wielka księżna Marya za granicę, mówią do Genewy. Cesarz bawi jeszcze w Carskim Siole. Hrabia Perowski, minister apanażów, zachorował tak niebezpiecznie, że wątpią o jego życiu. — Wczoraj mieliśmy 14° zimna; okręta prowiantowe, które zaopatrują stolicę, nie mogły przedrzeć się przez masy lodów na kanale Ładoga. Wypadek ten sprawił tak wielką drożyznę, że wczoraj już musiano za drzewo opałowe, które pierwiej kosztowało 12 franków, płać po 20 franków i drożej.“

Z **Kireńska**, w sybirskiej gubernii Irkucka, donoszą dzienniki rosyjskie, że na dniu 30. sierpnia o godzinie 5^{1/2} po południu dało się czuć przy 5 stopniach ciepła trzęsienie ziemi, trwające 30 sekund i tak gwałtownie, że woda w jeziorze i rzecze zburzyła się i bydko upadało na łące.

W Mińsku odbyły się wybory, a korespondencye zagraniczne wychwalają sposób postępowania szlachty na tych wyborach, który wywrze niezawodnie skutek moralny, gdyż zaniechano zupełnie dawnych zgietkowych zwyczajów, uczt wytwornych było bardzo mało, a grano tylko dla rozrywki w dwóch lub trzech domach. Natomiast zabawiano się po większej części muzyką; obecni wirtuozy wyprawili wiele koncertów. Więcej radzono na zgromadzeniu, i szlachta przejęta dobrem publicznym wotowała 50.000 rubli na wystawienie gmachu szlacheckiego w Mińsku, zwróciła swą uwagę na polepszenie stanu właścicieli i z dochodów właścicieli dóbr przeznaczyła 10% na założenie wyższego naukowego zakładu w Mińsku.

Księstwa Naddunajskie.

(Budżet księstwa Serbskiego.)

Z **Belgradu** przesłano do dziennika *Pest. Lloyd* budżet księstwa serbskiego na rok administracyjny 1856/57 (począwszy od 1 a według nowego kalendarza od 13. listopada). Dochody są następujące: Podatek pogłówny i gruntowy 894.400 talarów (licząc talar po 6 ewancygierów srebrnym). Z ceł 216.666 talarów, z poczty i telegrafów 16.136 tal. Z dóbr skarbowych, z dzierżaw rozmaitych i z procentów od kapitałów 39.500 tal. Podatek stały od cygarów, betyarów, taxi kancelaryjne i t. d. 84.395 tal. Przychód więc ogólny wynosi 1,338.361 talarów.

Wydatki: Haracz porcie 106.153 talarów. Należność patriarsze stambułskiemu 409 tal. Na potrzeby senatu państwa 53.614 tal., dla ministerium spraw zewnętrznych 30.584 tal., dla ministerium sprawiedliwości 142.766 tal., dla ministerium oświecenia 88.751 tal., dla ministerium finansów 211.875 tal., dla ministerium spraw wewnętrznych 847.030 tal. Rozchód ogólny: 1,566.898 talarów.

W budżecie ministerium spraw wewnętrznych wyznaczono na utrzymanie wojska 172.000 talarów, a w budżecie ministerium finansów 146.049 tal. na prace około kopalni. W nowym tym budżecie okazuje się niedobór 228.267 talarów, który pokryty być ma ze sumy 2,000.000 dukatów złożonej w depozycie. Dawniejszemi laty zostawała zawsze pewna przewyżka, którą składano w głównej kasie, lecz teraz zmieniły się stosunki krajowe i coraz to większe przychodzą wydatki.

Turecja.

(Ściganie przemysłowych okrętów. — Układy lorda Redcliffe z posłem perskim. — Wiadomości bieżące. — Czynności posła perskiego.)

Pocztą turecką z 10. listopada, którą okręt „Sinai“ przywiózł do Marsylii, nadeszła także wiadomość z **Konstantynopola** dotąd niezozwiązana, że angielski statek kanonierski „Boyer“ ściągł na czarnym morzu statki rosyjskie, które zabrały kilka okrętów tureckich, trudniących się przemysłnictwem u wybrzeża Abchazji, ale w Jenikale miano wzbronić przejazdu statkowi angielskiemu a nawet strzelać do niego; admirał Lyons wysłał na wiadomość o tem drugi statek i zażądał satysfakcyi.

Dalej donoszą, że układy rozpoczęte między lordem Redcliffe i posłem perskim Feruk-Khanem w sprawie blizkiej wojny między Persją i Anglią nieodniosły dotąd żadnego skutku.

Herat mieli Persowie zająć istotnie w miesiącu wrześniu; wiadomość zaś o odparciu Persów z miasta odnosi się do innego wypadku z lipca.

Komisarz rosyjski do uregulowania granicy azjatyckiej, odjechał do Petersburga.

Perski poseł Feruk Khan mówi, jak donoszą dziennikowi *Osservat. Triest.*, częste konferencje z c. k. internuncyuszem baronem Prokesch-Osten; mówią, że idzie o wysłanie ambasady. Feruk Khan pozyskał kilku oficerów europejskich dla armii perskiej; oficer piemontski San Martino miał przyjąć posadę głównego instruktora w miejsce neapolitańskiego pułkownika Materuzzo.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 20. listopada. Z Madrytu donoszą pod dniem 17go b. m., że w Madrze dnia 16. b. m. wybuchło powstanie, które jednak zaraz z początku przytłumiono siłą zbrojną. Wojsko miało tylko siedm ludzi rannych, pięciu powstańców poległo.

Paryż, 21. listopada. Wczoraj wieczór rentu 3% 67.52^{1/2}. *Monitor* donosi, że wystawa sztuk pięknych na rok 1857 otwarta będzie dnia 25. marca. Następca tronu toskańskiego odjechał dnia 19. b. m. do Drezdna. — Dziennik *Pays* donosi z Konstantynopola, że nieporozumienie jakie zaszło pod Jenikale, gdzie Rosyanie dali ognia na szalupę angielską, zupełnie zagodzone zostało wymianą wzajemnych deklaracyi lorda Stratford i pana Buteniewa.

Turyń, 15. listopada. Dziennik *Diritto* donosi, że ambasador sardyński w Paryżu margrabia Villamarina przybył w odwiedzinę do Turyń; zabawiwszy jednak tylko dzień w tej stolicy powrócił znowu na swoją posadę. — Znany publicysta niemiecki p. Dönniges przybył do Turyń, gdzie mu otwarto archiwa królewskie do poszukiwań historycznych.

Konstantynopol, 14. listopada. W Pera zniszczył pożar 700 domów, tysiąc rodzin zostało bez przytułku.

Ateny, 16. listopada. Izby zostały zamknięte. Za sześć tygodni będą znowu zwołane. Król jeszcze nie przybył.

Rhodus, 12. listopada. Grom uderzył w tutejszą prochownię, 3000 cetnarów prochu eksplodowało, znaczna część miasta uszkodzona tą eksplozją.

Kurs lwowski.

Dnia 22. listopada.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	4	52	4	55
Dukat cesarski	4	56	4	59
Półimperyj zł. rosyjski	8	32	8	35
Rubel srebrny rosyjski	1	38 ^{1/2}	1	39 ^{1/2}
Talar pruski	1	33	1	35
Polski kurant i pięciozłotówka	1	12	1	13
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	80	15	80	50
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	74	20	74	50
5% Pożyczka narodowa	82	45	83	20

Wiedeński kurs papierów.

Dnia 20. listopada.		w przecięciu
Obbligacye długu państwa . . . 5%	za sto 81 ³ / ₈ 5/8	81 ¹¹ / ₁₆
detto pożyczki narod. . . 5%	" 83 ⁵ / ₈	83 ⁵ / ₈
detto z r. 1851 serya B. . . 5%	" —	—
detto z r. 1853 z wypłatą . . 5%	" —	—
Obbligacye długu państwa . . 4 ¹ / ₂ %	" 70 ⁷ / ₈ 71	71
detto detto . . . 4%	" —	—
detto z r. 1850 z wypłatą . . 4%	" —	—
detto detto detto . . . 3%	" —	—
detto detto . . . 2 ¹ / ₂ %	" —	—
Pożyczka z losami z r. 1834 . . .	" —	—
detto detto z r. 1839 . . .	" —	—
detto detto z r. 1854 . . .	108 ³ / ₈ 1/4 1/8	108 ¹ / ₄
Obl. wiedz. miejskiego banku . . 2 ¹ / ₂ %	—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850 . 5%	86 ³ / ₄ 87	86 ⁷ / ₈
Obl. indemn. Niż. Austr. . . 5%	75 ¹ / ₂ 3/4	75 ⁵ / ₈
detto galicyjskie i węgierskie . 5%	82 ³ / ₄	82 ³ / ₄
detto krajów koron. . . 5%	—	1068
Akeye bankowe	1063 1071 1065	—
Akeye n. a. Tow. eskp. na 500 zlr. . .	—	—
Akeye c. k. uprz. Tow. kred. dla hand. i przem. 326 ³ / ₄ 324	—	324 ¹ / ₂
Akeye kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 zlr. —	—	—
Akeye kolei żel. Głognickiej na 500 zlr. . .	—	—
Akeye kolei żel. Edynburskiej na 200 zlr. . .	—	—
Ake. kol. Budziń.-Lincko-Gmundz. na 250 zlr. —	—	—
Akeye Dunajskiej żeglugi parowej na 500 zlr. 580 581	—	580
Akeye austr. Lloyd'a w Tryeście na 500 zlr. 422 ¹ / ₂	—	422 ¹ / ₂
Galie. listy zastawne po 4% na 100 zlr. . .	—	—
Renty Como	—	—

Wiedeński kurs weksłów.

Dnia 20. listopada.		w przecięciu
Amsterdam za 100 holl. złotych	88 ¹ / ₈	88 ¹ / ₈ 2 m.
Augsburg za 100 zlr. kur.	106 ³ / ₄ 1/2	106 ³ / ₈ uso.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę 24 ¹ / ₂ fl. 105 ¹ / ₈ 1/4	—	105 ¹ / ₄ 3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	—	— 2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank.	78 ³ / ₈	78 ³ / ₈ 2 m.
Lipsk za 100 talarów	—	— 2 m.
Liwurna za 300 lire toskań.	—	— 2 m.
Londyn za 1 funt. sztrl.	10—17 ¹ / ₂ 17	10—17 3 m.
Lyon za 300 franków	—	— 2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	—	— 2 m.
Marsylia za 300 franków	123	123 2 m.
Paryż za 300 franków	123 ¹ / ₂ 1/4	123 ¹ / ₂ 2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para	259 ¹ / ₂ 260	259 ¹ / ₂ 31 T. S.
Konstantynopol za 1 złoty Para	—	— T. S.
Cesarskie dukaty	97 ⁷ / ₈	97 ⁷ / ₈ Agio.
Dukaty al marco	—	— Agio.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 21. listopada o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 83¹/₂—83³/₁₆. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 89. — 90. Lomb. wen. pożyczki z 5% 93¹/₂—94. Obbligacye długu państwa 5% 81¹¹/₁₆—81³/₈, detto 4¹/₂% 70¹/₂—70³/₄, detto 4% 63¹/₂—63³/₄, detto 3% 49¹/₂—49³/₄, detto 2¹/₂% 40¹/₂—40³/₄, detto 1% 16¹/₄—16¹/₂. Oblig. Głogń. z wypłatą 5% 94—95. Detto Oedenbursk. z wypł. 5% 93—94. Detto Peszt. 4% 93—94. Detto Medyol. 4% 92—93. Obbligacye indemn. niższ. austr. 5% 87¹/₄—87¹/₂. Galie. i węgier. 5% 74³/₄—75¹/₄. Detto innych krajów koron. 81¹/₂—82. Obl. bank. 2¹/₂% 60—60¹/₂. Pożyczka loter. z r. 1834 259—260. Detto z r. 1839 125¹/₄—125³/₄. Detto z r. 1854 107³/₄—108. Renty Como 13³/₄—14.

Galie. list. zastawne 4% 79—80. Półn. Oblig. Prior. 5% 83—83¹/₄. Głognickie 5% 79—80. Obbligacye Dun. żeglugi par. 5% 82—83. Oblig. Lloyd'a (w srebrze) 5% 89—90. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 275 frank. za szt. 116—117. Akeyi bank. narodowego 1057—1059. Akeye c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 317³/₄—318. Akeye niż. austr. tow. eskomp. 114³/₄—115. Detto Budzińsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 255—256. Detto półn. kolei 252—253. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 324—324¹/₄. Detto tow. żegl. parowej 575—577. Detto 13. wydania 571—573. Detto Lloyd'a 424—425. Peszt. mostu łańcuch. 78—79. Akeye młyna parowego wiedz. 78—79. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 24—25. Detto 2. wydania 40—41. Esterhazego losy 40 zlr. 72—72¹/₂. Windischgrätz losy 24³/₄—24. Waldsteina losy 23³/₄—24. Keglevicha losy 11—11¹/₄. Ks. Salma losy 38³/₄—39. St. Genois 39—39¹/₂. Palfiego losy 37³/₄—38. Clarego 37—37¹/₄.

Amsterdam 2 m. 88¹/₈. — Augsburg Uso 106³/₄. — Bukareszt 31 T. 260 — —. — Konstantynopol 31 T. 465—462. Frankfurt 3 m. 105¹/₄ — Hamburg 2 m. 78³/₈. — Liwurna 2 m. 105¹/₂ l. — Londyn 3 m. 10.18. — Medyolan 2 m. 105. — Paryż 2 m. 123¹/₂. — Cesarskich ważnych dukatów agio 9³/₄ — 10. — Napoleondor 8 17 — 18. Angielskie Sover. 10 26. — 28. Imperyal Ros. 8 33 — 34.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 22. listopada.

Oblig. długu państwa 5% 82; 4¹/₂ —; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; 2¹/₂% —. Losowane obligacye 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 zlr. —; z r. 1839 125³/₄. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akeye bank. 1065. Akeye kolei półn. 2550. Głognickiej kolei żelaznej —. Oedenburskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 582. Lloyd 423³/₄. Galie. listy zast. w Wiedniu —. Akeye niższo-austr. Towarzystwa eskomp. 500 zlr. 573³/₄ zlr.

Amsterdam l. 2 m. —. Augsburg 107 3 m. Genua — l. 2 m. Frankfurt 105³/₈ 2 m. Hamburg 78¹/₂ 2 m. Liwurna — l. 2 m. Londyn 10 — 17¹/₂. 2 m. Medyolan —. Marsylia 123. Paryż 123¹/₄. Bukareszt 260. Konstantynopol 462. Smyrna —. Agio duk. ces. 9⁷/₈. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 75¹/₄. Renty Como. —. Pożyczka z r. 1854 108¹/₄. Pożyczka narodowa 83⁹/₁₆. C. k. austr. akeye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 326³/₄ fr. Akeye c. k. uprzyw. zakładu kredy. 322¹/₂. Hypotekar. listy zastawne —. Akeye zachodniej kolei żelaznej 206.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 22. listopada.

Hr. Trankenburg Lud., z Nadworny. — Jks. Br. Jachimowicz Grzegorz, gr. kat. biskup, z Uniowa. — PP. Jks. Bocheński Jan, gr. kat. biskup, z Uniowa, — Krzysztofowicz Ant., z Trybuchowic. — Kabath Maur., adw. krajowy, z Wiednia. — Polanowski Fel., z Krakowa. — Dobrzański Stan., z Daszawy. Olszewski Tyb., z Milatyna. — Sozański Syl., z Kornalowic. — Zawadzki Józef, ze Stryja. — Balicki Lud., ze Sambora. — Brześciński Sylwery, z Rustweczka. — Kruszyński Henr., z Brodów. — Krajewski Nik., z Czech. — Chwalibóg Jan, z Lipowic.

Dnia 23. listopada.

Hr. Lanckoroński Teod., z Podubiec. — PP. Stecher Sebenitz Jan, c. k. sekr. namiest., z Żółkwi. — Cikowski Ant., z Kłótnika. — Bocheński Alojzy, z Otyniowic. — Gindinger Ant., z Zakła. — Domnikowski Kajetan, z Łucka. Wilezyński Franc., z Hrebenny. — Janicki Władysław, z Stubna. — Jks. Lewicki Józef, kanonik honorowy, ze Sambora.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 22. listopada.

Hr. Karnicki Włod., do Żółkwi. — Hr. Starzyński Leop., do Podkamienia. — PP. Strzelecki Eug., do Wyrwa. — Bartnowski Odalis, c. k. komisarz komiatałowy, do Żółkwi. — Ryłski Henr., do Dłużniowa. — Ziembicki Grzegorz, dr. med., do Żółkwi. — Glixelli Theodor, do Glinian. — Stobiecki Mich., do Bertyczowa. — Kallert, c. k. pułkownik, do Stryja. — Bordolo i Sittenberg c. k. kapitanowie, do Dembicy. — Hubicki Zyg., do Nakwaszy.

Dnia 23. listopada.

Hr. Załuski, do Bartatowa. — PP. Drohojewski Włod., c. k. jeneralny kan. kons., do Żółkwi. — Antoniewicz Jakób, c. k. radca sąd. obw., do Złoczowa. — Pawlikowski Teod., do Majdanu. — Skrzyszowski Józef, do Stubna. — Gottlieb Felix, do Dołhomoscisk. — Madejski Maryan, adw. kraj., do Przemyśla.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

dnia 21. listopada.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	328.89	— 4.3°	75.4	póln.-wsch.	sł. jasno
2. god. popoł.	328.13	— 0.3°	74.8	"	"
10. god. wiecz.	329.93	— 4.0°	71.2	"	"

T E A T R.

Dziś: komedia polska: „Ojciec Debiutantki.”

Jutro: Na korzyść p. Rudolfa Rusa, przedst. niem.: „Der fidele Christel.”

Dnia 22. listopada 1856 r. wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym lwowskim następujące pięć liczb:

16. 50. 86. 63. 87.

Przyszłe ciągnięcia nastąpią dnia 6. i 20. grudnia 1856 r.

KRONIKA.

W dziękczynną pamięć odwróconego za łaską Bożą niebezpieczeństwa, jakie Jej M. Cesarzowi przed kilkoma laty zagrażało, kazał przewielebny ksiądz biskup Emeryk Palugay w Nitrze (Neutra) budować kościół z klasztorem, a kamień węgielny do tej budowy położono dnia 18. sierpnia 1854 jako w rocznicę urodzin cesarskich. Odtąd budowa ta postąpiła do tyła, że klasztor zaczęto już dachem pokrywać, a na wieży kościelnej krzyż zatknęto. Ostatnia uroczystość odbyła się 5. b. m. ze zwykłą ceremonią. Klasztor przeznaczono dla siostr zakon. Paulinek, które J. Excelencya ksiądz biskup kazał własnym kosztem w Gracu wychowywać.

— C. k. sekretarz-tłumacz w Konstantynopolu, baron Ottokar Schlechta, sławny orientalista, ofiarował c. k. bibliotece nadwornej do nabycia zbior najrzadszych tureckich i arabskich rękopismów, które z wielkim kosztem zbierał przez om. lat. Jego Mość Cesarz kazał kupić ten szacowny zbiór i z bogacić nim szkoły naukowe w Austrii.

— Wystawa mająca odbyć się w Wiedniu na cześć 50tej rocznicy c. k. towarzystwa agronomicznego przybiera olbrzymie rozmiary. Niebędzie to wystawa wyłącznie niższo-austryacka, lecz powszechna na całą monarchię. Nie towarzystwo wiedeńskie, lecz austriackie towarzystwo agronomiczne obchodzi ten festyn, gdyż dzieje towarzystwa łączą się ściśle z historią agronomii w Austrii.

— Przy uniwersytecie wiedeńskim zawiązało się towarzystwo ku wspieraniu ubogich uczniów wydziału filozoficznego. Stowarzyszenie to reprezentuje wydział z 12stu członków (uczniów) pod prezydencją jednego z najszanowniejszych profesorów, Dra Alberta Jäger, i zadaniem jego jest wspierać ile możności godnych a ubogich kolegów. Zamiar ten spodziewa się towarzystwo osiągnąć najłatwiej i najstosowniej tym sposobem, że będzie nastroczać lekcye ubogim studentom, czem wyświadczy także przysługę publiczności, gdyż towarzystwo będzie naturalnie zalecać tylko najzdolniejszych i najprzystojniejszych uczniów.